הבינני
שיעורי הרב שמעון שפיצער שליט"א
פרשת וירא || שנת תשפ"ז לפ"ק
מדור
אמונה ובטחון
מתוך קונטרס הבינני המלא
קונטרס תל"ט

אמונה ובטחון

שיעור ש"ן

המשכת שפע על-ידי שינוי המחשבה

יום שלישי פרשת לך לך ט' חשון תשפ"ז

נקודה המתפשטת לעשייה

לאדם יש כוחות מרובים, יש לו **רצונות ומחשבות**, כח **הדיבור** וכח **לפעול מעשים**. אנו רואים במציאות וכן בדברי **חז"ל**, כי כוחות האדם אינם כוחות נפרדים זה מזה. האדם אינו כחנות המוכרת לחם, חלב וביצים, לצד צעצועים קטנים המונחים ליד הקופה בלא כל קשר בין המוצרים השונים. האדם לא נברא עם כוחות נפרדים אשר נקבצו יחדיו לפונדק אחד לפעול בשיתוף, אלא הם **מערכת אחת כוללת, אשר כל חלק ממנה משפיע על שאר החלקים**, כפי שאמרו **חז"ל** (טור או"ח סימן א): 'העין רואה, הלב חומד וכלי המעשה גומרין'. **הכל מתחיל מנקודה אחת של רצון, והדבר מתרחב והולך עד שבא לידי דיבור ועשייה.**

זוהי מעלת האדם על פני בעלי החיים. מעלתו אינה מתבטאת רק בכך שיש בו תכונות נוספות שלהם אין - כאילו נאמר: עשייה יש גם לבעלי החיים, חושים יש גם לבעלי החיים, אלא שהדיבור נמנע מהם, ובזה נבדל האדם מבעלי החיים שהוא יכול גם לדבר. אין זו מהות הדברים, אלא **שלאדם ישנה מערכת שונה לחלוטין. האדם מסוגל להשיג בשכלו דברים עמוקים ורבים שאין בעלי החיים יכולים להשיג, ומתוך כך הוא יכול להשתמש בכוחותיו כדי להוציאם מן הכח אל הפועל.**

עשיית האדם שונה במהותה

האם בעשייה שונה האדם מבעל החי? הרי שניהם מסוגלים לדחוף ולנגוח. התשובה היא שעשיית האדם שונה לחלוטין במהותה מעשיית בעל החי; שכן, **כאשר האדם משעבד את עשייתו למחשבתו, הוא מוציא לפועל את רצונו ומחשבתו באמצעות מעשיו**, וכל העולם יכולים ליהנות מרעיונותיו. יותר מזה, כאשר מתבוננים בדבר, כח הדיבור של האדם הוא כלי נפלא ביותר, אשר בכוחו ליטול מחשבה של חכמה המצויה בשכלו של זה המדבר, להעבירה אל השומע ולהחדירה בשכלו. **מדובר במערכת של כוחות משולבים, שכן בלעדי כח הדיבור היתה מחשבת החכמה נותרת בשכלו בלא יכולת להעבירה הלאה.**

כך הדבר גם בנוגע לכתיבה. האדם הוגה רעיונות וכותב אותם, הוא מכניס אותם במסגרת של מילים. כעת הם רשומים על גבי הדף, והרי הם מודפסים בספר. לאחר זמן מגיע אדם, לוקח את הספר, מציץ בו ומתפעל מן הרעיון. **מעלת האדם טמונה ביכולתו ליטול מושגים רוחניים שקשה למשש, לבטאם במילים ולהעבירם הלאה.** מדובר **בכח אלוקי של חיבור בין עליונים לתחתונים אשר מחולל שינויים בעולם.**

יתכן שזהו גם יסוד דיני שליחות. ראובן יכול לשלוח את שמעון לקדש עבורו את רחל. שמעון מוסר את הכסף לרחל, והיא מתקדשת לראובן. כיצד היא מתקדשת לראובן? התשובה היא: שכן ראובן ציוה לשמעון; הוא השתמש בפיו להביע את רצונו ולמנות את שמעון לשליח, וכעת ידו של שמעון יכולה לפעול בעבור ראובן. ראובן אינו צריך לפעול בידו שלו דווקא - כי גם כשידו של ראובן פועלת בעבורו, יש בכך חידוש. הרי גם שם יש להתפלא כיצד היד מתקשרת אל המוח. והתשובה לכך היא שהיד פועלת מכוח ציוויו של המוח. מוחו של ראובן מצוה על ידו לנוע והיא אכן נעה. אומרת התורה שראובן יכול לגרום באופן דומה גם לידו של שמעון לנוע; אם שמעון מבוטל אליו - דהיינו שהשליח מתבטל אל המשלח - אזי ידו של שמעון פועלת כפועלו של ראובן. מטעם זה צריך השליח להיות בר דעת, כי אם חסר לאדם דעת, אין לו את הכח הנפלא לקשר בין הכוחות השונים.

הכוחות פועלים בהרמוניה

סיכום ההקדמה עד כה: **לאדם יש כוחות מרובים, אך מעלתו האמיתית באה לידי ביטוי רק כשכל חלקי המערכת פועלים יחדיו**. יופי הדיבור מתגלה כאשר האדם חושב תחילה ומגלה בדיבורו רעיון נפלא. מעלת העשייה ניכרת כשהיא משמש כלי להוציא אל הפועל חידושים ורעיונות נפלאים. כך הדבר גם במעשה חסד פשוט. מדוע עושה האדם את החסד? - כי בערה בלבו אש הנתינה - הרצון להטיב לזולת. **הפעולה שהוא עושה היא ביטוי לאהבת ישראל ולאהבת ה' שבלבו.** מכאן אנו רואים כי **תפארתו של אדם היא בשימוש בכל כוחותיו באופן שבו הם משלימים זה את זה. רק אז עשייתו ראויה להיקרא עשייה אנושית**; שכן בלעדי זאת, נחשב האדם כמתעסק בעלמא. ידו אמנם דחפה או פתחה, אך זאת יודע לעשות אף בעל החי. **מעלת האדם היא רק כשכל הכוחות פועלים בצוותא.**

מצב טוב יותר הוא כשהאדם להוט במה שהוא צריך להיות להוט, שכלי המעשה פועלים כמו מעצמם, כעין רגליו מוליכות אותו לבית המדרש. ההגדרה לכך היא: הוא לא חשב לפני שהוא הלך, אלא **הוא חשב כל-כך הרבה, עד שממילא הוא הלך**. באופן זה **הוא יותר נחשב לאדם, כי כלי המעשה אצלו אינם אלא אמצעי לגלות את הטמון במוח ובלב.**

ההבחנה בין לשמה ושלא לשמה

כעת נעבור אל העולם הקטן שלנו. אנחנו הרי משתדלים לקיים את התורה ולעבוד את ה', וידוע לנו כי יש עבודה לשמה ויש עבודה שלא לשמה.

אם נדבר על הדרגה הפשוטה של **'לשמה'**, פירושה הוא ש**האדם מתכוון לעשות רצון ה'**, להיות יהודי טוב יותר, אשר זהו תפקידו בעולם. **'שלא לשמה'**, לעומת זאת, פירושו שיש לו לאדם אינטרס מסויים - הדבר יוצא לו טוב. לדוגמא, אם אדם מוסר את דירתו לבעל שמחה לשבת: **'לשמה'** פירושו שהוא אומר לעצמו: "הבה אעבוד על עצמי, אנסה לצאת מאזור הנוחות שלי ולהטיב ליהודי". הקב"ה הרי מתנהג עמנו במידה זו. הדבר מעורר בנו הרגשת בושה וגם רצון להידמות לו. **'שלא לשמה'** פירושו שהוא אומר בלבו: "בעזרת ה', אף אני אערוך שמחות בעתיד, אקיים בעצמי את הכלל של 'שמור לי ואשמור לך'". האם הדבר נוח לו לגמרי? לא ממש, **אך הדבר 'כדאי' בעיניו.**

הנה, אנו רגילים לחשוב כך: המעשה שנעשה הוא לכאורה אותו מעשה (בסופו של דבר, בעל השמחה אכן קיבל את הדירה לשבת). האם מעשה זה נעשה 'לשמה'? אולי כן, אולי לא. אנו נוטים להתייחס אל הכוונה כאל מעין 'עטרה' נוספת למצוה. **ברור לנו כמובן שמצוה העשויה 'לשמה' חשובה יותר, אך עם זאת אנו מחשיבים את המעשה עצמו לעיקר** - כאילו מי שעושה 'שלא לשמה' מקבל ציון שמונים, ומי שעושה לשמה מקבל ציון מאה.

כך הוא הדבר לגבי כל שאר המצוות. הבאנו דוגמא אחת של חסד, אך נכון לכל דבר ועניין. למשל, ניקח שניים שיושבים ולומדים תורה. גם כאן יש הסבורים כאילו זה שלומד לשמה, הוא יותר 'עובד'. לפני שהוא מתחיל ללמוד, הוא מתבונן ואומר פסוקים ותפילות. והשני הוא אברך נחמד שיש לו 'גישמאק' (טעם טוב) בלימוד; הוא יושב ושוקד על תלמודו, ותוכניתו לעתיד - אף שאינה ברורה עדיין - היא מן הסתם להתמנות למגיד שיעור בעתיד, יש לו כח הסברה, הוא יודע לרדת אל לב הבחורים, והוא נכנס לכולל שבו לומדים את המסכתות הישיבתיות, כי הוא יודע שהדבר יכול לשרת את מטרתו.

אנו נוטים להסתכל על הדברים כאילו הכוונה 'לשמה' באה כתוספת למעשה עצמו ומייפה אותו. אבל אם נתבונן במה שדיברנו לעיל, לומדים דרך הסתכלות שונה לחלוטין. אפשר להגדיר זאת כך: ישנו ה**'מה'** (המעשה הנעשה בפועל) וישנו **ה'למה'** (הכוונה והשורש הנפשי שמאחוריו). **אם אין מתבוננים ביסוד הדברים, עלולים לטעות ולחשוב שהעיקר הוא ה'מה' ורק לאחר מכן בא ה'למה' כדי להשלים אותו.**

דוגמא נוספת: שני אנשים הבונים קיר, כל אחד בונה קיר אחר באותו הבית. האחד מקפיד על חומרים יקרים ובונה את הקיר בשלמות מוחלטת, ואילו השני בוחר בחומרים זולים יותר ובונה את הקיר בשלמות פחותה, ולכן גם גובה סכום נמוך יותר. שניהם לכאורה בנו קיר, אך השני השקיע פחות מכדי שהתוצאה תהיה בתכלית השלמות. אף את התורה והמצוות אפשר לראות בצורה זו. שניהם נטלו לולב, לאחד היה סידור עם אותיות, לשני לא היה; **לכאורה, כמעט אותו הדבר.**

מעשה אחד - שני עיסוקים

אך כל התפיסה המוזכרת נובעת מן ההבנה כי ה'מה' (המעשה) זהה אל כולם, וכי ההבדל הוא רק ב'למה' (בכוונה). אולם, כאשר אנו מתבוננים ביסוד שדיברנו עליו לעיל. **כוחותיו של האדם אינם מנותקים ונפרדים זה מזה.** האדם עושה מעשה - כגון נטילת לולב, ויש לו גם מחשבות. אז נאמר שבמחשבה הם שונים זה מזה, במעשה הם דומים. ממש לא. **הכוחות והכלים העומדים לרשות האדם בדיבור ובמעשה אינם אלא אמצעים לגלות ולבטא את רצונו הפנימי.** המעשה שהאדם שואף לבצע הוא ביטוי לרצונו, לשאיפתו ולחלומו; **וכאשר הוא פועל, הוא עושה זאת מתוך הבנה שבכלי העשייה תתגשם שאיפתו.**

דוגמא לדבר: אדם הרוצה לשבור קיר מגיע למקום עם ארגז כלים - פטיש גדול, פטיש קטן, גרזן, פטיש אוויר (קונגו) וכיוצא בזה. הוא עדיין אינו יודע מה עובי הקיר, ולפיכך הוא מנסה

לפעול באמצעות כל אחד מן הכלים כדי לבדוק איזה מהם יצליח במלאכה. יתכן אף שבסופו של דבר יבוא אדם אחר ויציע לו להטמין חומר נפץ בקיר ולהפילו בבת אחת.

והנה, כשמישהו שואל את הפועל מה הוא מנסה לעשות, מה תהיה תשובתו? הוא לא יענה: "אני מנסה להכות בחוזקה" או: "אני מנסה להטמין חומר נפץ", אלא תשובתו תהיה: "אני מנסה לשבור את הקיר". ואם יוסיף הלה וישאל: "אני רואה שאתה עובד קשה ומזיע, האם תוכל לומר לי במה אתה עסוק עכשיו?" - יענה לו: "**מטרתי היא** לשבור את הקיר, **ולפיכך אני מנסה בדרכים שונות**; אני מכה מכאן ומכה משם, ומקווה כי בסופו של דבר הדבר יעלה בידי".

זה נכון גם לגבי מי שרוצה להוציא רעיון מן הכח אל הפועל וזקוק לשם כך לעזרה, ואינו יודע מי האדם המתאים לכך. הרי מעשים בכל יום הם. האדם אינו יודע למי בדיוק לפנות, ושואל: "האם אתה מכיר אדם המתמחה בדבר זה?" הוא עובר מאיש לאיש, פלוני מציע לו לשאול את אלמוני, תמתין לו אחרי מנחה, אולי אז תוכל לתפוס אותו. **האדם אינו עסוק בפעולות בודדות ומנותקות, אלא בעניין אחד כולל**: "ברצוני שבני יתקבל לישיבה, ואני משתדל בדרכים שונות ומקווה כי בסופו של דבר הדבר אצליח".

גמרא אחת - סוגיות שונות

מכאן רואים שכאשר האדם עושה או מדבר, **העשייה והדיבור אינם אלא ביטויים לרצונו**. משום כך, כאשר אדם רוצה ללמוד מקצוע לפרנסתו ומחמת סיבה זו הוא לומד מסכתות ישיבתיות כדי להתמנות בעתיד למגיד שיעור (על מנת לזכות הן בכבוד והן בפרנסה בסייעתא דשמיא), כששואלים אותו מה הוא עושה, אם הוא עונה "אני לומד" - אין זו הגדרה נכונה (אמנם אמירה זו עשויה להישמע חריפה מעט, אך אין הכוונה לפגוע, כי אם להסביר את הרעיון).

ההגדרה הנכונה היא: "אני מבקש להגדיל את שמי ולהרחיב את פרנסתי". פשוט מאוד. הוא כבר חושב עשר שנים קדימה, לעת שבה יצטרך לפרנס משפחה גדולה, ויידרש לו אף שם טוב שיסייע לו בעניין השידוכים. שואלים אותו בפליאה: "כיצד יתכן? הרי אנו רואים שאתה לומד וכותב חידושי תורה!" - והוא ישיב: "נכון, זהו אמנם המעשה שאני עושה לצורך העניין, אך אין זה עיסוקי המרכזי. **לימוד זה אינו אלא כלי בלבד להשגת מטרתי**".

לצדו יושב יהודי אחר, ואולי אף לומד אתו בחברותא; אולם **כל מגמתו בלימודו היא לחזור בתשובה, להידבק בקונו ולעשות עצמו מרכבה לשכינה - והרי הוא עסוק בענין שונה לגמרי**: שניהם יושבים מול הגמרא, שניהם מלבנים את הסוגיא, אך למרות זאת - אין זה עוסק במה שזה עוסק. צריך להבין זאת. זה לא ששניהם עוסקים באותו הדבר, זה בכוונה 'לשמה' וזה בכוונה שלא לשמה, אלא **הם עוסקים בדברים שונים לחלוטין. דרכיהם נחלקו כבר ב'מה', לא רק ב'למה'**.

לא קרב זה אל זה

יבוא הראשון ויטען: "הלוא בעשייה אנו שווים, בדיבור אנו שווים, ורק בכוונה - 'לשמה' או 'שלא לשמה' - שם קיים החילוק בינינו; ושם, בנקודה זו, תפסת אותי. האם בשביל הבדל זה אתה עושה כזה עסק גדול?".

אך לא כן הוא; אצל האדם פועל הדבר בדיוק הפוך. **האדם הוא בריה שיש בה כוחות אלוקיים. שכלו של אדם הוא כלי שיכול להשיג ולחדש**, ו**הדבר מצוי אצל כל אחד ואחד מאתנו**. כל אדם מחדש חידושים. לאו דוקא מחמת שהוא מתייגע בדברי הרשב"א; אלא הוא קולט משהו, הוא מקשר שתי ידיעות וזוכה להבנה חדשה. האדם יכול להשיג השגות אינסופיות, ומתוך כך ליטול אותן ולעשות עמן דברים.

כך, לדוגמא, יכול אדם להסביר רעיון לאשתו כדי להרגיע אותה נוכח אתגר לא קל שהם מתמודדים עמו, ומתוך כך היא תכיר שיש אלוקים בעולם. כיצד מתרחש הדבר? הדבר קורה משום שיש לו רעיון, והוא חושב כיצד להסבירו לפי עולם המושגים שלה; הוא מוציא אותו דרך פיו, היא נרגעת, ומחמת כן אינה צועקת על הילדים.

כך פועלת המערכת, כשכל החלקים פועלים בצוותא כדי להוציא את הרצונות מן הכח אל הפועל. המחשבה, הדיבור והמעשה אינם אלא לבושים הם להוציא את הרצונות מן הכח אל הפועל. הדברים מבוארים בכמה מקומות בדברי **בעל התניא** זצ"ל, וכן אנו רואים זאת במציאות. אצל כל אדם זה פועל כפי תיאורם של **חז"ל** - 'העין רואה, הלב חומד וכלי המעשה גומרים'.

מתוך שלא לשמה בא לשמה

בכל תחום הדברים מתנהלים כך. אמנם נכון הדבר שהאדם מקיים מצוה אף אם עשאה שלא לשמה, וכבר אמרו **חז"ל** (פסחים נ, ב): "לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות אף על פי שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה" - ובפרט כאשר מדובר בצדקה וחסד, שבהם הוא מחייה יהודי[א].

אכן, השאלה איננה אם לעשות או לא לעשות. אלא לאן פני האדם מועדות. הן ידוע פירושו של **הבעש"ט הק'** זיע"א על מאמר חז"ל זה. באיזה אופן יעשה אדם שלא לשמה? באופן "שמתוך שלא לשמה בא לשמה". וההסבר הפשוט הוא ש**האדם מבין כי מטרת עבודתו להגיע ל"לשמה", וזהו רצונו האמיתי**; ואף על פי שכרגע יש לו אינטרס אישי ואינו מצליח

א כן כתבו משמיה דבעל שם טוב הק' זיע"א בספה"ק תשואת חן, מובא בספר בעל שם טוב על התורה (פרשת תרומה).

לעשות לשמה, הוא יודע שזהו היעד שאליו צריך להגיע. הוא מבין שעדיין אינו נמצא שם, ומבין שמתחילים לעלות על סולם וממשיכים לטפס ולעלות עוד ועוד. לאדם כזה אומרים חז"ל: **דע לך שאף על פי שאתה עושה שלא לשמה** - כל עוד אין זה שלא לשמה מהסוג הגרוע ביותר, אלא **שרצונו האמיתי הוא להגיע לידי 'לשמה', כדאי הוא הדבר עבורך, שכן מתוך שלא לשמה תבוא לבסוף לידי לשמה.**

אולם **אם אין פני האדם מועדות אל דרך העלייה,** העשייה שלא לשמה, איננה אותה עשייה; **שכן הוא עסוק בעניין שונה לגמרי ונע אל הכיוון הנגדי.** הדבר ניכר היטב בתוצאה לאחר תקופת זמן - לאחר עשור או אף פחות מכך. שכן, כאשר אדם חוזר על פעולה מסוימת פעמים רבות, בסוף יוצא משהו מתוכו ומתגלה החוצה. 'מתוך שלא לשמה בא לשמה' היא דוגמא אחת. 'מצוה גוררת מצוה' היא דוגמא נוספת.

אם האדם חותר להיות יהודי ירא שמים ('ערליכער-איד'), ועושה לשם כך פעולות שונות וחוזר עליהן שוב ושוב - **ניכר עם הזמן שהוא הולך ונעשה 'ערליכער-איד' אמיתי, שהרי הוא משתמש בכליו כדי להוציא את רצונותיו מן הכח אל הפועל,** ואחד מהרצונות הקיימים בו, הוא להיות 'ערליכער-איד', **והרצון הזה הולך ומתגלה והרי הוא נעשה עדין, מזוכך ושמור יותר,** כי תורה מגנא ומצלא.

כל זה משום שהוא חותר להיות ירא שמים. במה אתה עוסק? - בלהיות 'ערליכער-איד'. באילו כלים אתה משתמש לשם כך? - בגמרא, בשולחן ערוך ובמסילת ישרים. **זה מה שאני עושה ובזה אני עוסק.** אני יודע שיש לי יצר ואני יודע שיש מצבים של חושך, אבל **אני משתדל ומנסה את כל הכלים שיביאו אותי להיות 'ערליכער-איד' באמת.** יש לו פטיש ויש לו גרזן והוא מכה על גופו בכל הכח.

ישיבה מול אוניברסיטה

אבל אם האדם הקים ארגון וכל מגמתו היא להגדיל את שמו, **הרי הוא עוסק בעניין אחר לגמרי.** אין הוא נמצא בישיבה זו שעוסקים בה להיות 'ערליכע-יידן'. הוא נמצא בישיבה אחרת - אוניברסיטה, שבה לומדים עצות כיצד להתגדל. אף הוא יצליח, אבל יצליח בדבר שאליו הוא חותר. שניהם מחלקים לחם לנזקקים ושניהם עושים זאת לזכרו של צדיק פלוני, **אך לא המעשה קובע, אלא הכוונה.** השאלה היא: במה אתה עוסק? **השורש שונה, לא התוספת.** העשייה אינה אלא **הוצאת הרצון מן הכח אל הפועל, והרצון שונה לגמרי בין זה לזה.**

על זה אומרים לנו **חז"ל** (ב"ב י, ב) **שבזה נבדל היהודי מן הגוי:** שכן הגוי, כשהוא נותן צדקה, מושג הדביקות בה' אינו קיים אצלו, ואינו עושה אלא לתועלתו האישית, כמו שכתוב (משלי יד, לד): 'חסד לאומים חטאת'. ונמצא שבשורש הוא עסוק בעניין אחר לגמרי. **לעומתו, היהודי - אף על פי שנותן צדקה על מנת שיחיה בנו, נחשב לצדיק גמור; כי בשורש הוא רוצה להיות 'ערליכער-איד'** ורוצה ליתן לזולתו, וכשלא הועיל לו להציל את בנו מן המיתה, אינו מתחרט.

זהו השלב השני.

השלב הראשון היה להכיר את המושג **אדם** ולהבין שמדובר **במערכת של חלקים שפועלים בהרמוניה,** כשהמחשבה והדיבור והמעשה אינם אלא **כלים לגלות החוצה את החלקים העמוקים יותר.** השלב השני היה שלפי זה, **כאשר שני אנשים עושים דבר מסוים בעבור שני אינטרסים שונים - לא הסיבות בלבד חלוקות, אלא המעשים עצמם חלוקים.**

תורה ומצוות מביאות שפע

מכאן נבוא אל יסוד גדול בבטחון ובסדר העולם, אשר חשוב מאוד להבינו. אנו יודעים ש**לימוד התורה וקיום המצוות מביאים שפע לעולם.** כך אומרת לנו התורה כמה וכמה פעמים: 'אם בחקותי תלכו ... ונתתי גשמיכם בעתם', 'והיה אם שמוע תשמעו ... ונתתי מטר ארצכם בעתו וגו' ואספת דגנך וגו'', וכן: 'למען ירבו ימיך'. **הדברים ברורים וידועים שהתורה והמצוות מביאות שפע.**

וכעת נדון בכוונת האדם במצוה שהוא עושה - עד כמה היא יוצרת הבדל לעניין הבאת השפע. **כשדנים בשאלה עד כמה נעשה האדם 'ערליכער-איד', כבר אמרנו לעיל שיש הבדל גדול מאוד.** זה יגיע לאחר עשר שנים להיות 'ערליכער-איד', וזה יתפלאו עליו אחרי עשר שנים כיצד במרומי גילו הוא עדיין נראה ילד קטן, שכל מה שמעסיק אותו הוא השאלה אם נתנו לו הכרה וכבוד (או הערכה על פעולותיו), והוא עומד בכל תוקף שיפרסמו תמונות שלו.

כעת אנו שואלים **לגבי השפע הבא על-ידי התורה והמצוות - באיזו מידה הכוונה בשעת מעשה יוצרת חילוק בדבר.** אפשר לברר זאת עם כל מי שמתעניין בקבלת שפע. אנו רוצים לדעת הן לגבי כמות השפע והן לגבי איכותו.

שיטה לחתן ילדים בקלות

לפי מה שלמדנו, התשובה היא כזו: אילו היתה הכוונה לשמה רק 'תוספת', כי אז היו אומרים: "דע לך שכתוב בספרים שעין לא ראתה שכרו של העושה לשמה". כך שתמיד מגיע שפע, בין לעושה לשמה בין לעושה שלא לשמה, אך העושה לשמה, מקבל שפע רב יותר. דבר זה היה יכול להועיל מאוד לכלל ישראל שיוכלו להתפרנס בכבוד וגם לחתן את הילדים. אבל הדבר אינו כך וצריך היטב להכניס במוחו מחשבה זו.

מצוי שהאדם בא עם קושיות. הוא אומר כך: "מה עוד אתה

רוצה שאעשה? סדר היום שלי מלא כבר. אני מנסה ללמוד כמה שאני יכול, אני מנסה לקיים מצוות, אני עושה השתדלות. נכון שלכל אחד יש על מה לחזור בתשובה, אבל אינני רואה דבר מסוים שעלי לעשות בו שינוי עכשיו".

תנאי קטן - להפסיק לעבוד אלילים

יש אצלנו תפיסה - תפיסה ילדותית - שהנושא של 'לשמה', הוא עניין אחר לגמרי השייך רק לבעלי מדרגה. "אני אדם פשוט" - אומר האדם, והוא בא בטענה: " אנשים פשוטים הרי צריכים לחתן את ילדיהם. אמור לי איך. אתה בא עם חשבונות של 'לשמה', מה זה קשור? זה הרי דבר ששייך לבעלי השגה".

טעות גדולה היא עד מאוד. פסוקי התורה ומאמרי חז"ל מלמדים שחבל מאוד שאתה חי עם הטעות הזאת; כי **מאחר שהכוונה קובעת את מהות העשייה, אם תעשה שם שינוי, תגלה שעד כה עבדת מישהו אחר** - ולכן לא זרמו מעולם מים מן הברז. עשית את כל הדברים הנכונים, אבל **חיברת את הצינור למקור מזויף ולכן לא הגיע אליך השפע.**

רבינו המחבר, ב**שער יחוד המעשה** מדבר על זה בחריפות גדולה. הוא אומר ש**עד כה לא עבדת את הקב"ה**, אלא עבדת מישהו אחר, **ולכן לא הגיע אליך השפע**. אולם במקום להיבהל או להישבר מכך, עליך ליטול מזה חיזוק ולהבין שזה עובד גם עובד. **'והיה אם שמוע' אכן עובד - והוא עובד באופן הפשוט ביותר - עם מזומנים ביד. אבל הוא פועל רק למי שעובד את הקב"ה.** זהו התנאי היחיד. **תנאי קטן ופשוט - לעבוד את ה'.** אם עבדת מישהו אחר, את עצמך או את הסביבה, מובן מאליו שהשפע לא הגיע אליך.

להתחיל לשנות את הגישה

בפרשת 'והיה אם שמוע' הרי כתוב כך: "אם שמוע תשמעו אל מצוותי אשר אנכי מצוה אתכם היום, לאהבה את ה' אלוקיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם", אזי "ונתתי מטר ארצכם בעתו". הוי אומר: הדבר אינו מרומז, אלא כתוב להדיא.

יש שטועים וחושבים שבפסוקים אלו הקב"ה אומר כך: אם תקיימו הכל באופן המושלם ביותר ותהיו מושלמים יותר מהמלאכים, אז יתחיל לרדת גשם, ואם לאו - לא תקבלו כלום". ואז האדם אומר לעצמו: "זהו זה, אין לי סיכוי. העלון הזה של פרשת 'והיה אם שמוע' לא עבד בשבילי. יש לך אולי עלון אחר של חיזוק?".

אך לא זה מה שכתוב שם. הפסוקים אומרים לאדם: **אף על פי שאינך מושלם עדיין - מה שאתה עושה, תעשה לשם שמים. דבר זה בוודאי אפשרי, אפשר בהחלט להשתפר בו, והוא אינו קשה כל-כך כפי שחושבים.** הקב"ה בסך הכל אומר: "אני מבין שצריך ללכת לאט לאט, כי לאדם יש הרגלים ויש לו יצר, כי 'יצר לב האדם רע מנעוריו', **אולם בדברים שאתה עושה, אם אתה שם לב שאתה עושה אותם לגמרי כדי לעבוד את עצמך** (לא סתם פנייה קטנה) - **עשה שם מפנה קטן, שנה את גישתך, ותראה שזה מתחיל לעבוד**, כי הכנסת את התקע (plug) לשקע (socket\outlet) הנכון.

"ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם" פירושו בראש ובראשונה ש**עליך לשפר את הדברים שאתה עושה כבר; עליך לעשות אותם עם כוונה יותר רצויה, כי אז אתה עושה משהו אחר לגמרי. כאן אתה מתדבק בהקב"ה**, כאן אתה מתדבק בכוחי ועוצם ידי. זה לא אותו הדבר רק עם פניה, אלא **מציאות אחרת לגמרי.**

בין מימינים למשמאילים

איתא ב**מסכת שבת** (סג, א): '"אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד' (משלי ג, טז). למיימינין בה - אורך ימים איכא, וכל שכן עושר וכבוד. למשמאילים בה - עושר וכבוד איכא, אורך ימים ליכא". ופירש **רש"י** בלישנא בתרא: "מיימינין בה - עוסקין לשמה, משמאילים - שלא לשמה".

הנה, מה כתוב שם בפסוק? עוד לפני הגמרא, בפסוק כתוב שהתורה מביאה שפע - עושר, וכבוד ואריכות ימים; ועל זה אומרים חז"ל ש**הדבר תלוי בסיבה שבגללה האדם עוסק בתורה. אם הוא עוסק בה כדי להתקרב אל ה'** ולמלא את תפקידו בעולם, יהיה לו **גם אריכות ימים**; ואם הוא עוסק בה שלא לשמה, אף שגם אז תביא לו התורה שפע, אבל יזכה לעושר וכבוד בלבד ולא לאריכות ימים - **היינו שהשפע יהיה מועט.**

הנה, **המהר"ל** כתב לבאר ש**כאשר האדם עוסק בתורה שלא לשמה, אינו מתדבק במקור החיים.** הוא נשאר בעולם הזה עם המושגים של העולם הזה, ואם כן **התורה מביאה לו שפע במושגים של העולם הזה בלבד.** נאמר בסגנון חריף: רצית כבוד, קיבלת כבוד. לא כן **אם האדם עוסק בתורה לשמה, כי אז הוא מתדבק במקור החיים וחפץ בחיים**, ולכן הוא מקבל שפע של חיים. ובלשה"ק: "**כפי התכלית אשר הוא מכוין אליו, יקנה על ידה**". מה שהוא זורע, זה מה שצומח.

לפי ביאורינו, **מדובר בשני עיסוקים אחרים לגמרי.** התורה הרי נמשלה למים. ובכן, השאלה היא אם המים משקים זרע כזה או זרע כזה. **אם הם משקים רצון של חיים וקרבת אלוקים - צומח שפע של חיים וקרבת אלוקים, ואם הם משקים רצון של עושר וכבוד - צומח שפע של עושר וכבוד.**

תורת חסד על לשונה

עוד למדנו ב**מסכת סוכה** (מט, ב): "מאי דכתיב 'פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה', וכי יש תורה של חסד ויש

תורה שאינה של חסד?! אלא: **תורה לשמה - זו היא תורה של חסד**, שלא לשמה - זו היא תורה שאינה של חסד".

הסבר למאמר זה אנו מוצאים בדברי **רבינו גרשום במסכת בבא בתרא** (כה, א). שם איתא בגמרא: "'תזל כטל אמרתי' - זו רוח צפונית שמזלת את הזהב, 'וכרביבים עלי עשב' - זו רוח דרומית שהיא מעלה רביבים ומגדלת עשבים". וכתב רבינו גרשום: 'תזל כטל אמרתי', "היינו ש**מזלזל בתורה, שעוסק שלא לשמה, מביא רעה לעולם** כרוח צפוני שמנשב ומביא רעה לעולם, ו**כל העוסק בתורה לשמה מביא טובה לעולם כרביבים הללו** שיורדין בנחת". הוי אומר: תורה לשמה נקראת תורה של חסד, כי היא מביאה שפע טוב לעולם. **השפע היורד תלוי איפוא בסיבה שבגללה האדם עוסק בתורה**, כאמור.

כך **ה'אור החיים' הק'** ב**פרשת בחוקותי** מדגיש זאת הרבה ש**כל סגולות התורה** שהיא מגנא ומצלא וכו' **תלויות בלימוד לשמה**. והאמת היא, שב**מסכת אבות** כבר שנינו: "רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו' ונהנין ממנו עצה ותושיה וכו' ונעשה כמעיין המתגבר וכנהר שאינו פוסק וכו'". זה הכלל, **תורה לשמה מביאה שפע.**

תחשוב טוב יהיה טוב

במאמר המוסגר: יש מ**תלמידי הבעש"ט הק'** זיע"א ש**אמונה היא כח של המשכה. מחשבה יכולה לשנות מציאות.** כך פירש **ה'אוהב ישראל'** זיע"א בענין מה שפירשו **חז"ל** על נח שלא נכנס מיד אל התיבה כי היה מאמין ואינו מאמין, שלא רצה להאמין, כי חשש שבאמונתו יביא את המבול. וכן יש את הפתגם הידוע (בשם ה' שפיוואבוילמ' קדצ חמצזיע"א) "טראכט גוט וועט זיין גוט". תחשוב טוב - יהיה טוב.

צריך להבין שגם כשהאדם עושה מעשה, הרי המעשה אינו אלא גמר של מחשבה; והיסוד הנזכר בא לומר ש**כאשר האדם מתדבק חזק כל-כך במחשבתו, המחשבה לבדה מסוגלת לגרום לדבר להתרחש**, כעין 'רגליו מוליכות אותו'. ההסבר הוא שיש שהאדם חושב ללכת ואז עליו לפקוד על רגליו ללכת כדי להוציא לפועל את מחשבתו; אך יש שהאדם דבוק כל-כך במחשבתו, עד שהיא גורמת לרגליו ללכת ממילא. **כך האדם יכול להידבק כל-כך חזק בבוראו, עד שזה גופא יגרום לבריאה להתאים את עצמה למחשבתו.**

עושים בזה שימוש לרעה

וידוע שבעלי האמונות הטפילות, עושי דברו של הסטרא אחרא, ראו שיש כח כזה, ניסו אותו וראו שיש בו ממש, והתחילו לחבר ספרים, להפיץ דרשות ולארגן קורסים, בהם הם מלמדים דבר אחד: "עליך לחשוב ולומר שכך יהיה, ותראה שכך יהיה".

השאלה ששואלים לאדם כזה היא אחת: "למה אתה חושב שכך יהיה?". על כך הוא עונה על פי רוב: "כי אני רוצה שכך יהיה, ואני הולך לסובב את כל העולם כדי שיקרה כפי רצוני". וכששואלים אותו: "האם אתה חושב גם על הקב"ה?", הוא עונה: "הקב"ה לא קשור לכאן. אל תערבב את היוצרות. אינני עוסק עכשיו בתפילה".

משום כך, הגם שדבר זה אכן יכול לקרות בפועל (ולכן יש לאותם המנפנפים בכח זה סיפורים לרוב), **בסופו של דבר אדם כזה מגדל ומטפח עבודה זרה.** הוא כאילו אומר להקב"ה: "רבונו של עולם! בטל רצונך מפני רצוני". ולכן הנזקים היוצאים מכך לאחר זמן - קשים מאוד ולא נעימים.

חשבו על גנב המנסה לפרוץ לביתו של פלוני. הוא עומד ליד הדלת ואינו מצליח לפרוץ אותה. עד שבא אליו חבירו ואומר לו: "מדוע אתה עובד בצורה כזו? למה אתה מנסה להתגנב כמו בחור בישיבה שמנסה להכנס למטבח? לא כך עובדים, אל תהיה טיפש - שבור את החלון וקפוץ פנימה". אומר ועושה, הוא מנפץ את החלון, קופץ פנימה, ומתקשר לחבירו בהתרגשות: "זה עובד!!! אני הולך להעביר קורס לפורצים".

מה אתה מתרגש כל-כך? חכה שתי דקות ותראה. הנה מגיע בעל הבית, נותן לו שתי סטירות מצלצלות, קושר את ידיו ואת רגליו באזיקים ומוביל אותו למשטרה.

במילים אחרות: המציאות שהמחשבה היא כח כה כביר כל כך עד שהיא ממשיכה מעשה - ברור הוא, על זה אנו הרי מדברים כאן. אבל **עליך לדעת שיש הבדל עצום בין מחשבה למחשבה** - 'כחיצים ביד גיבור'. **למראית עין זהו שינוי קטן במחשבה, אך התוצאה שונה לחלוטין.**

כח המחשבה מצד הקדושה

אכן, הכח קיים בוודאי בצד הקדושה; זאת כאשר האדם אומר: "מה שאני רוצה - לא מעניין. אני יודע מה הקב"ה רוצה. הקב"ה רוצה להטיב - כיצד? אינני יודע. אבל ברור לי שהקב"ה רוצה להטיב, שהרי 'טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו', והוא 'ארך אפים וגדל חסד'".

כך הוא מתמלא שמחה מכך שהקב"ה עומד לעזור לו, אף על פי שאינו יודע באיזה אופן. **כשהוא עושה כן, הוא ממשיך את אור התורה ואת מדותיו של הקב"ה לעולם.** מה זה משנה מה אני רוצה? מה זה משנה באיזה חושך אני נמצא עכשיו? ה**עיקר הוא לנסות להידבק במה שהקב"ה גילה לנו בתורתו, ולהתפעל ממנו לגמרי**, וכך להידבק ב'אין עוד מלבדו'. **באופן כזה, מחשבת האמונה בוודאי ממשיכה שפע קודש משנה מציאות.**

כל זה בנוי על הכלל האמור, כפי שראינו מלשונו של המהר"ל: "כפי התכלית אשר הוא מכוין אליו, יקנה על ידה".

ובמילים אחרות, זה שראינו שהלומד תורה שלא לשמה זוכה לעושר וכבוד, תלוי גם כן באיזה שלא לשמה מדובר. אם הוא לומד לקנתר, הלא זה סמא דמותא ממש. **בדגל מחנה אפרים** (בשלח ומסעי) מביא בשם זקנו **הבעש"ט הק'** שאמר בשם ספה"ק **ברית מנוחה** שבתורה יש מים מרים ומים מתוקים, והאדם יכול לבחור איזה מהם לשתות. אם כוונתו שלא לשמה מהסוג הגרוע ביותר - הוא שותה את המים המרים, ואם כוונתו שלא לשמה מהסוג שאינו גרוע כל-כך - אין התורה נעשית לו סמא דמותא ממש, אבל הוא מקבל עושר וכבוד. איזה עושר וכבוד? - תלוי לפי כוונתו בשעה שהוא לומד. יתכן עושר כזה שהילדים מתקוטטים על ירושתו, ויתכן עושר כזה שמאפשר לו לשבת וללמוד בישוב הדעת.

הכל בנוי על אותו יסוד. **מחשבתו של אדם היא הקובעת הן את אופן פעולת המעשה בנפש הפועל, והן את טיבו וטבעו של השפע שירד לעולם.**

הוכחת כניעה

הרה"ק **רבי רפאל מבערשיד** זיע"א הלך להסתפר אצל אחד שהיה גם כן מתלמידיו הקדושים של הרה"ק **רבי פנחס מקאריץ** זיע"א, שאל אותו אם יש לו איזה דיבור קדוש ששמע מהרב. התפלא הספר - אתה הרי התלמיד המובהק ביותר, וכי תשאל ממני?! אמר לו: "אולי בכל זאת יש איזה דיבור שאתה שמעתי ואני לא".

אמר לו הספר: "הבה ואומר לך מה ששמעתי מהרב. ב**ספר מלכים** (א פכ"א) מסופר שאליהו הנביא הודיע לאחאב על כל הצרות שיבואו עליו ועל זרעו כעונש על החטאים הגדולים שעשה, ונאמר שם: "ויהי כשמוע אחאב את הדברים האלה, ויקרע בגדיו וישם שק על בשרו, ויצום וישכב בשק, ויהלך אט". הוא התחיל להתנהג כבעל תשובה עם הכנעה גמורה. ובגלל כן "ויהי דבר ה' אל אליהו התשבי לאמור, הראית כי נכנע אחאב מלפני, יען כי נכנע מפני, לא אביא הרעה בימיו, בימי בנו אביא הרעה על ביתו".

ואיתא על זה ב**מדרשים** שהכנעתו התבטאה בכך שאיחר את זמן ארוחתו. שאל הרב: בפסוק הרי נמנים חמשה דברים שעשה, "ויקרע בגדיו, וישם שק על בשרו, ויצום, וישכב בשק, ויהלך אט", מה זה שנוקט המדרש ענין אחר של הכנעה? והשיב: בפסוק עצמו מבוארת התשובה, כי בפסוק נאמר "הראית כי נכנע אחאב מלפני". **מלפני פירושו ביני ובינו.** והסביר: כל הדברים המנויים בפסוק, הם דברים שאחרים יכולים היו לראות. הוא לבש שק. נפלא, הוא נעשה בעל תשובה. הוא צם. מצב שלם. כל בני ביתו יודעים - היום הוא צם. למה? הא, אתה צריך להכיר קצת את הרקע. הוא באמצע עבודת התשובה תשובה. הנה תראה אותו הולך לאט. **יש רק דבר אחד שהוא עשה ואף אחד לא ידע עליו**, והוא זה שאכל מאוחר יותר. אפילו אלו שהכינו את האוכל לא ידעו. רק הקב"ה ידע. אמר הקב"ה לאליהו הנביא: כל **שאר הדברים, לא נוגעים כל-כך.** הבה נדבר לעניין. **הוא נכנע מלפני.**

הוי אומר: **השפע שהגיע מן השמים לעכב את העונשים כל עוד הוא חי - הגיע מזה.** הנה כי כן, כאן נמצא החילוק. **כאן אנו רואים שאין זה חילוק קל, אלא חילוק בין שחור ללבן.**

הצנע לכת עם אלוקיך

הנביא אומר (מיכה ו, ח): "מה ה' דורש ממך, כי אם עשות משפט ואהבת חסד, והצנע לכת עם אלוקיך". ואמרו **חז"ל** ב**מסכת סוכה** (מט, ב): "והצנע לכת עם אלוקיך - זו הוצאת המת והכנסת כלה לחופה. והלא דברים קל וחומר: ומה דברים שדרכן לעשותן בפרהסיא - אמרה תורה 'הצנע לכת', **דברים שדרכן לעשותן בצנעא - על אחת כמה וכמה**".

ויש שלמדו מדברי הגמרא ש'הצנע לכת' הוא תנועה שבנפש. הוא לא דבר שאפשר לראותו מבחוץ. מדוע ראו חז"ל להביא דוגמאות כאלה דווקא? כי 'הצנע לכת' נוגע דווקא בדבר שאפשר לעשותו מחמת שתי סיבות. '**הצנע לכת**' פירושו: **תלמד איך לעשות דברים רק בינך לבין קונך.** תלמד איך אדם נכנס לחתונה ואין לו כלום עם אף אחד. זה הרי מה שרבינו ה'חובת הלבבות' מלמד אותנו כאן בפרק הרביעי, **לעשות דבר מצוה הנעשה עם הזולת ולעשותו אך ורק לשם שמים, כדי להידבק בדרכיו יתברך, בלי לחשוב כלל על הסובבים אותו.**

בדברים אחרים, יתכן שהאדם עושה בצנעה כי זהו טבעם לעשותם בצנעה. אומרים חז"ל: 'הצנע לכת' בא ללמדך ש**גם דברים שאין טבעם לעשותם בצנעה, תעשה אותם בצנעה, כלומר לא תחשוב בעשותם על אף אחד חוץ מהקב"ה.**

מסופר על הגאון **רבי אייזיק שר** זצ"ל שחתנו נפטר בדמי ימיו. לאחר מכן נפטר ראש הישיבה וביקשו ממנו להספיד את ראש הישיבה וסירב באמרו: בטוח אני שאפרוץ בבכי בשעת ההספד וכולם יחשבו שאני בוכה על פטירתו של ראש הישיבה, והאמת תהיה שאבכה על חתני באשר אני כאוב על פטירתו בדמי ימיו.

זהירות מעבודה זרה (בשיתוף)

רבינו המחבר ב**שער יחוד המעשה** כותב בפירוש ש**כאשר האדם עושה דברים מחמת הכבוד או למצוא חן בעיני זולתו, הוא נחשב כעובד עבודה זרה**, ואם הוא חושב גם על אחרים וגם על הקב"ה, הוא נחשב כעובד עבודה זרה בשיתוף. כשמבינים את היסוד שנתבאר לעיל, מבינים שזו המציאות. זה אמנם נשמע נורא מאוד, אך זו המציאות. **כשהאדם חושב בשעת מעשה על אחרים ומשקיע את מרצו ודמו למצוא חן בעיניהם - הוא עובד אותם.**

החיזוק שבדבר הוא כאמור לעיל, שזו כוונת התורה בפרשת 'והיה אם שמוע', כך שאם אתה רואה שאתה מקיים את התורה ועדיין אתה סובל ממחסור, תבין שאין זה משום שהבטחת התורה אינה מקוימת, אלא **משום שאתה צריך לעשות שינוי בכוונת מעשיך**, ואם תעשה את השינוי, **מהות מעשיך תשתנה ויחד עם כן תשתנה המציאות ותתחיל לקבל שפע רב**.

והיה אם שמוע עם פירוש

נבאר בקצרה שלושה דברים שיכולים לעזור לאדם לרכז את כוונתו לעבודת ה', שלושה דברים קלים שהאדם יכול לעשות, והם יגביהו אותו אל-על בכל מקום שהוא נמצא.

הדבר הראשון הוא כפי שציותה התורה: **לשנן את יסוד פרשת 'והיה אם שמוע' בכל עת ובכל אופן**. 'ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם, וקשרתם אותם לאות על ידכם, והיו לטוטפות בין עיניכם, ולמדתם אותם את בניכם, וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך'. וכפי שראינו, אין כוונת התורה לומר שאם תקיים את כל התורה כולה ותהיה בדרגת המלאכים - או אז תקבל שפע, אלא כוונתה לומר: **אם תעשה דברים בינך לבין קונך - תקבל שפע רב ותראה ברכה והצלחה כאן בעולם הזה**, ואם תעשה אותם דברים לא לשם שמים - ייעצר השפע.

העצה היא אם כן לשנן פרשת 'והיה אם שמוע' עם זה הפירוש. הן בין כה וכה אתה קורא קריאת שמע, מניח תפילין ומנשק את המזוזה - אמור אז בלבך: "אני רוצה לזכור שהקב"ה ריחם עלי ורצה שלא אטעה, כי 'טוב וישר ה' על כן יורה חטאים בדרך'; ולכן **ציווני לעשות לעצמי תזכורות רבות לכך שאם אתנהג נכונה ואעשה את הדברים עם הכוונה הנכונה - לשם שמים - אקבל שפע רב בעולם הזה**.

ככל שיוסיף האדם להזכיר לעצמו את היסוד הזה, כך זה יעמיק בשכלו ויתחיל לשים לב כל פעם אל כוונת המעשה שהוא עושה ולייישרה אל נכון.

מיהו זה ואיזהו שאעבדנו?

הדבר השני הוא, ש**הבטחון בה' מסייע לאדם בענין זה**; כי אם האדם אמיתי עם עצמו, הוא אומר: "**יש לי נסיון לעבוד את פלוני, אבל מי הוא פלוני שאעבדנו?**" כאותו שאמר: "בעצם אני ביישן גדול, אבל אין לי ממי להתבייש".

שואלים את האדם: "כלום יש לך ניסיון לעבוד עץ ואבן?", והוא משיב: "כיום, אחרי שביטלו יצרא דעבודה זרה, אין לי נסיון כזה. למה? משום שאין בכך כל תועלת, ואין לי תאוה לדבר שאין בו שום תועלת".

ובכן, **כשהאדם עובד על חיזוק בטחונו בה'**, כל פעם שיש לו נסיון לעשות דבר בשביל זולתו, הוא אומר: "מי הוא זה ואיזהו שאעבדנו? **הרי אין ביכולתו לעזור לי בשום דבר מחיי; לפיכך אין לי כל עניין במה הוא חושב עלי**, ואם כן **אעשה מה שיש לי לעשות לכבודו יתברך בלבד**". יסוד הבטחון **שיש רק א-ל אחד טוב ומטיב ואין מה לבטוח בנדיבים** בבן אדם שאין לו תשועה - עוזר באופן נפלא.

פעולות סמויות מן העין

הדבר השלישי הוא להשתמש עם הכלל ש**האדם נפעל לפי פעולותיו ולהתחיל לעשות פעולות שאף אחד אינו יודע עליהן**. תרגיל את עצמך **לעשות דברים שאף אחד אינו יודע ולא יידע לעולם שעשית אותן**. קודם כל, הפעולות האלה שתעשה, **יביאו לך שפע רב**. אך **עיקר מטרתך בעשייתן תהיה כדי שתתרגל לעשות דברים בינך לבין קונך, וזה יעזור לך גם כשתעשה דברים שאחרים מעורבים בהם**.

בסלבודקא היו מדריכים לעשות כן, והיו מורים לכל אחד לבחור לעצמו מעשה חסד שיעשה לזולתו באופן תמידי מבלי שאי מי בעולם יידע על כך. מסופר שפעם תרם **רבי אביגדור מילר** זצ"ל ספר תורה לבית כנסת לעילוי נשמת יהודי בלתי מוכר. כששאלוהו מי האיש, אמר שהוא הטבח של ישיבת סלבודקא, והסביר שבסלבודקא כל אחד בחר לעצמו מישהו לעשות לו חסד מבלי שיידעו כל-כך, והוא בחר לעצמו את הטבח, והרי הוא ממשיך לעשות לו חסד גם לאחר פטירתו.

בהקשר לכך, רבי אביגדור היה אומר: אם אתה אומר למישהו 'בוקר טוב' ואתם ממשיכים איש איש לדרכו, תתפלל בינך לבין קונך שבאמת יהיה לו לפלוני יום טוב ויצליח בכל דרכיו. אף אחד לא יקשר את תפילתך ל'בוקר טוב' שאמרת לו. מצוין. בדיוק כך צריך להיות. **תלמד כיצד לעשות דברים שאחרים משותפים בהם לשם שמים בלבד, עד שזה ייהפך אצלך לדבר רגיל**.

סוף דבר, כשהאדם משנן פרשת 'והיה אם שמוע' עם פירוש זה, מתבונן ביסודות הבטחון, ומנסה לעשות פעולות כאלה כדי שיתקיים בו אדם נפעל לפי פעולותיו, עם הזמן הוא מתחיל לעשות את פעולותיו, כולל אלה שאחרים משותפים בהן, עם הכוונה הנכונה לשם שמים בלבד.

לקבלת הגליון וקונטרס הבינני המלא, או לקבלת השיעורים, שלחו מייל: info@machonhavineini.com
לתרומות וזכויות בהפצת הגליון ושיעורי הבינני, צרו קשר עם 'מכון הבינני': 718.387.1122 או במייל: info@machonhavineini.com